

„Soča“ izhaja vsak petek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanih“ se plačuje za navadno trislopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — V Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Mailing-ovi tiskarni, naročnina pa oskrbništvu „Soče“ Via del Giardino v Zoratic-jevi hiši II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepramožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasillo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Občni zbor „Sloge“

v Gorici 19. t. m.

Dobro obiskovanemu občnem zboru predsedoval je častiti gospod društveni podpredsednik vikarij Jos. Mašera. V zboru so bili zastopani razni okraji in tudi različni stanovi po odličnih možeh. celó oddaljeni okraji, posebno Tolminsko. Na dnevnem redu bilo je posvetovanje o kandidatu za državni zbor in sicer kterega bi društvo priporočalo volilcem slovenskih kmet-skih občin. Odbor priporoča gosp. Povše-ta za kandidata, in sicer ker je videl, da je večina nasvetov bila zanj, in ker je spoznal, da bi se za tega kandidata naj gotoviše zedinila večina narodnih volilcev. Čast. gosp. župnik Kolavčič podpira odborov nasvet; čast. gosp. vikarij Cerin pa gosp. dr. J. Tonkli-ja. Ko je še gosp. dr. Juvančič veleposestnik in notar v Tolminu govoril za g. Povšeta, kterega, pravi, da po Tolminskem narodni volilci želé za narodnega kandidata, preide se na glasovanje, pri katerem je dobil g. Povše 2/3 glasov, ena tretjina pa se je razcepila na gosp. dr. Tonklia in gosp. Jos. Faganela; za gosp. dvornega svetovalca Winklerja 1 glas, 2 listka bila sta brez imena.

Gospod Fr. Leban, veleposestnik iz Černič in čast. gosp. vikarij Štubelj zdaj prav toplo priporočata, da naj se manjšina, ki je uže tako razcepljena, vda večini in da strogo narodno disciplino spoštuje.

Narodnim volilcem!

Podpisani Vam naznanja, da se je v denšnjem zboru proglasil za društvenega kandidata

gosp. FR. POVŠE,
deželni poslanec v Gorici.

V prihodnji številki „Soče“ objavimo poseben oklic do narodnih volilcev, v katerem bo razvit tudi program društvenega kandidata.

V Gorici 19. junija 1879.

ZA SLOV. POLIT. DRUŠTVO „SLOGA“

Podpredsednik:
JOS. MAŠERA.

LISTEK.

Zgodovinske črtice o Bovškem. III.

Kakor za goriško grofijo sploh, tako je tudi za Bovško prevažno pismo Otona III. s katerim izroči oglejskemu patrijarhu Janezu IV. zraven več drugih posestev tudi polovico dežele med Sočo, Vipavo in Alpami. To pismo je izdal v Ravenni 28. aprila 1001 in v njem pravi: „Damus et donamus cum omni jure Johanni patriarchae et Ecclesiae Aquilejensi medietatem unius villae, quae slavonica lingua vocatur Gorizia, nec non medietatem omnium domorum, vinearum, camporum, pascuorum, herbaticorum, placitorum, collectarum angariarum, molendinorum. aquarum piscationum, silvarum, pabulaticorum, venationum nec non omnium rerum, quas in illis locis Saligani (Solkan) et Goritiae, vel in finibus locorum, quae sunt inter Hontium (Sontium) et Vipacum et Ortona (Ortuwin, Duwein, Devin) atque juga Alpium cum finibus et omnibus juribus antedictis.“ — Drugo polovico pa je daroval cesar konec istega leta frijulskemu grofu Verihenu (Verigandu, Varientu). **)

***) De Rubeis, Monumenta Ecclesiae Aquilejensis, pag. 490.

Dopisi.

Iz goriške okolice, 19. maja. (Izv. dop.) Tudi mene je zadela velika čast, da sem prejel znamenito tiskovino, v kateri se hoče gospod dvorni svetovalec Winkler kot dosedanji državni poslanec svojim volilcem opravičevati. A kaj je povedal in v čem je dokazal, da je svojemu narodu zvesto kot poslanec služil? Odkritosrečno moram reči, da nas je splošno zabolelo razvideti iz te brošure, da g. dvorni svetovalec se silno malo zmeni za ljudstvo in njega volilce in nevoljen sem odložil knjižico, ko sem dospel do strani 12., kder piše za naš narod nič manj kot zaničljive besede: „Slovenski narod nima niti velike bogatije, niti zlahtnega stanu; ni še dosegel više stopinje niti v kupčijstvu, niti v obrtstvu... Pač smo reveži, ki zares potrebujemo, da nas vlada, katera ima vendar moč v rokah, podpira itd.“ — Torej Slovanom sploh do sedaj nasprotni vladi se moramo, če tudi revni, na milost in nemilost izročiti! Ali tako malo moštva in poguma pripisujete, našemu ubogemu narodu? Kaj si more pač vlada o našem narodu misliti, če njegov zastopnik javno tako sodi o svojem narodu. Gospod W. sam pravi, da mu bode marsikedo ugovarjal: „Toda Slovanom neprijazna vlada mora pasti — zato treba iskati prijateljev in okleniti se drugih Slovanov.“ Zakaj pa se gosp. dvorni svetovalec W. ni pridružil drugim slovenskim poslancem, zakaj ni vstopil v Hohenwartov klub. Saj je Hohenwart gotovo v najviših krogih „persona gratissima“ in mož, ki je vodil državno-pravno stranko, ki je delala na to, da se spodrine sedanja vladajoča stranka. Naš g. državni poslanec W. pa je skoz vseh 6 let podpiral nam Slovanom in sploh Slovanom neugodno vlado. In menda tu je jedro, ktero daja podlago obsodbi o delovanju našega dosedanjega državnega poslanca. Gospod dvorni svetovalec tudi jako zaničljivo govori o društvu „Sloga“ in listu „Soča“. To je zopet razžaljenje našega naroda, ker toliko „Sloga“ kolikor „Soča“ delata za narod, in v društvu zbranih je lepo število odličnih in značajnih domoljubov, ki vstrajno delajo za narodove pravice in ne marajo poklekniti pred zlato tele mogotcev. Kakor se nadejam, da bo uredništvo „Soče“ svojo dolžnost storilo ter pojasnilo, da tudi „Soča“, kolikor se sponinjam, je pritrčila, da je bilo prav onih 60 milijonov gl. dovoliti za vojsko, ki je šla v Bosno osvobodit naše brate, kar pa gospod W. dru-

Ker leži tudi Bovško v zgorej zaznamovanih mejah, prišlo je torej z ostalim Goriškim patrijarhu in frijulskemu grofu v last. Kako sta si obe stranki posestvo razdelili, tega ne vemo. Verjetno je, da sta ga iz početka skupno vladali, morda skozi celo XI. stoletje. Pozneje pa jim se je svetovala previdnost, da je bolje posestvo razdeliti in stalne meje določiti. Kako se je to zgodilo, zopet ne znano.

To skupno uživanje Goriškega trajalo je gotovo ves čas, dokler so bili Eppensteinci goriški grofi. Razvidno je to zlasti iz okolnosti, da je goriški grof Henrik (1083-1090) daroval rosačkemu samostanu kraje, ki so ležali na Bovškem in Tolminskem. Henrikov brat Ulrich je bil oglejski patrijarh in tudi on je bogato pomnožil rosačka posestva ter povzdignil samostan v opatijo. Benečan Dandolo je bil proti koncu XV. stoletja komendant opatije sv. Petra v Rosazu in on je prosil l. 1496 goriškega grofa Leonharda, naj bi ta poterdil rosačkemu samostanu vsa ona posestva, katera so mu bili nekdanj darovali goriški grofi. V tej prošnji se bere:

„Constat insuper, quod illustris dominus Henricus Goritiae comes dedit et donavit supra scripto monasterio contratum de Pletio cum omnibus adjacentibus montibus albis et pertinentiis, quorum montium fines sive termini versus Tarvisiam et plagam septentrionalem extenduntur usque ad dominium reverendissimi domini episcopi Bambergensis, (Tarviž je

gače zavija, tako pripuščam Vam gospod urednik, da daste primeren odgovor na ono knjižico.

Eno stvar pa naj bi si rodoljubi iz te knjižice zapomnili in izkoristili in to je, kar gospod dvorni svetovalec piše na strani 4: „Soče“ in „Sloge“ pa ne morem šteti med svoje volilce itd.... Saj je še vsakemu v spominu ravnanje onih mož, ki so pred nekoliko leti po slovenskih časnih delali toliko šuma in ropota, ki so se mej seboj prav po pobalinsko lasali, ki so sosebno o priložnosti zadnjih volitev v državni zbor napravili po deželi toliko — škandala“ itd. — Rodoljubi! za Boga prosim vas, složite se in pokažite svetu, da smo zrel složen narod, da ne bodo celó taki očitali nam neslogo, ki so le po tej poti dosegli ljudski mandat. Narodni volilec.

Iz Trsta, 18. junija. (Izv. dop.) Časi so taki, da je treba nehoté govoriti na prvem mestu o volilvah. Tukaj se je govorilo, da bodo trije lahoni kandidirali proti Nabergoju, namreč nek Mörpurgo, dr. Vicentini, ki je v drž. zboru zastopal goriško veleposestvo in dr. Angeli; to ne bi bilo slabo, ker italijanski glasovi bi se bili razcepili, mej tem ko bi bila okolica volila kolikor toliko kompaktno Nabergoju; a zdaj so glasi o drugih kandidatih potihnilii in sliši se samo še o kandidaturi dr. Angeli-ja. Moje mnenje je, da bo ta mož v 4tem mestnem razredu vjel še precej glasov, a cesarju zvesti okoličani vendar ne bodo volili moža, katerega cesar sam nij hotel potrditi za mestnega župana. Naši okoličani so se ta pot tudi pokazali bolj marljivi in zavedeni, reklamirali so še v zadnjem trenutku čez 400 volilcev, ki niso bili vpisani v volilniku. Če bodo tudi na dan volitve, 6. julija tako hrabri smemo se nadejati zmage. A vrag bode tudi ta pot sejal ljuliko, in zatorej nam je treba pozornim biti, in delati na vse kriplje. V Istri so nekda dobre nade, da bosta izvoljena kandidata „Edinosti“ gg. Klodič in Vitežič, in to bi bil zopet lep korak naprej; ampak priporočati je treba isterskim rodoljubom, da porabijo vsako priliko za agitacijo. Dobro je za naše volilce v okolici tržaški in Istri na 30. t. m., v okolici pa 6. julija, to je na nedeljo, ko imajo naši okoličani največ časa. Naše društvo „Edinost“ pa je tudi ministerstvo prosilo, da bi okoličani namesto v Trstu, v kakem kraju okolice, ločeno od mestjanov volili, a dosedaj še ni nobenega odgovora. Sploh se je za volilno gibanje tukaj nekaj storilo. Kaj pa vi Gorici? No, pa saj jutre ima „Sloga“ svoj dan in na-

bil lastnina bamberskih škofov); versus autem plagam orientalem usque ad dominium serenissimi domi Maximiliani invicissimi Romanorum regis; versus vero Tullinum et plagam australem usque ad dominium civitatis Austriae, et versus plagam occidentalem usque ad ditionem illustrissimorum dominorum ducum Venetiarum, cum infra scriptis ruribus, villis et locis, videlicet: Sedula (Sedlo), Boriana maior, Boriana minor, Potalch (Potoki), Creda, Melisca (Mlinsko), Idrisca (Idrijsko pri Kobaridu), Livisca (beržkone Livek); ali pa Livišče blizu Marije Celj nad Kanalom); super Tullinum: Idria (Idrija pri Bači), Livina (Ljubinj) itd.“ *)

Ali so vsi tukaj naštetih kraji že leta 1083 (1085) pod rosački samostan prišli, ne more se določiti. Dandolo je opisal meje Bovškega, kakoršne so bile v resnici ob njegovem času, a ne kakor je morda kaka stareja listina zaznamovala. On je naštel vse kraje, katere je takrat posedal rosački samostan na Bovškem (in drugod na Goriškem), a ne točno razločeval, kedar so bili darovani. Zato ne vemo, ali so vsi oni naštetih kraji že takrat obstajali, in ali se morda ime Bovca tukaj pervikrat imeuje.

Vsakako pa je razvidno iz Dandoloove prošnje, da se je že takrat ločilo Bovško od Tolminskega in da je spadala k njemu tudi Kobariska okolica s „Kotom,“ kakor še do novejšega časa. Da je imel ro-

*) Primeri: Czörnig, o. c. I. pg. 486.

dejati se je, da bo „Sloga“ čast storila svojemu imenu in upljivala na volilce tako, da se večina njih zedini za enega kandidata.

V nedeljo je imelo slovensko delalsko društvo v Trstu svoj prvi občni zbor. Vdeležilo se je tega shoda nad 300 delancev, kar je dobro znamenje za prospeh društva. Volil se je odbor le do decembra meseca in sicer so izvoljeni: Dolinar Iv. za predsednika, Grabrijan, Zitko J., Bezek J., Križanac A., Purič J. M., Nadlišek Stefan, Hafner, Černovec, Gerdol, Trobec J. in Kobal za odbornike. Udov ima društvo prav dosti, in mej njimi ranogo izvrstnih rodoljubov; na odboru je zdaj, da društvo res postane slovenska trdnjava v Trstu. Prvič mora biti predsednik razumen in delalen, pa političen mož, tajnik bistra glava in zanesljiv delavec, denarničar pa marljiv in skozi in skozi pošten, pa skrupulozno natančen človek, vsi odborniki pa morajo tem trem pomagati na vse kriplje, ne smejo biti samo figurantje, ampak pravi delalni in skrbni možje. Če bo vse to, potem smemo društvu prerokovati velikanski uspeh; drugače pa bode nekoliko časa vegetiralo in slednjič po mnogih prepirih in pritožbah — zaspalo. Možje, kateri so torej temu društvu na čelu, naj premislijo, kako odgovornost so prevzeli in naj nikakor ne gredó lehkomiseljno na delo, kakor je žalibog pri nas Slovencih navada. Resno delo potrebuje resnih in celih mož in nadejamo se, da s taki većinoma izvoljeni odborniki, katerim Bog daj strpljenje in moč. Pri občnem zboru delalskega društva prečital je gospod Grabrijan, kovač, nek protest delancev proti tržaški firmi Ritter, temveč proti magazinerju omenjene firme, ker je nekda slovenskim delalcem okoličanom, ki so prišli k njemu prositi dela, prav osorno odgovoril: „Vi pojdite delat v šklavonijo, tukaj imamo svoje (italijanske) ljudi.“ Na ta protest naslanjal je g. G. jako navdušen govor, v katerem je povdarjal, da Avstrijec sme dela iskati po celi Avstriji in da tržaški delalec ima še posebno pravico do dela v Trstu, kder se navadno jemljejo mnogi taki delalci, ki pridejo iz ital. kraljevstva itd. Ta govor je bil od zbranih delancev z velikim navdušenjem sprejet. Vse to je znamenje časa in slika naših socialnih razmer. Naj še dostavim, da naši Nemci, posebno trgovci, iz neke bojzani posebno protežirajo nižji element italijanski, če je tudi inostranski, nek Nemeč mi je rekel, da so Nemci povsod na ptujem jako nezanesljivi in tudi svoj narod radi zatajujejo, samo mej Slovani se kažejo močni in hočejo gospodariti. Zakaj to? Lehka je ta uganjka, saj nam odgovarja na-njo naša lastna ves*.

Ker sem ravno pri društvih, naj vam povem, da se v okolici tržaški snuje se neko posebno društvo, katerega načelniki so sami taki ljudje, katere lahoni rabijo za svoje namene, menda je tudi to društvo lahonski kvas in ima namen podirati, kar je društvo „Edinost“ z velikim trudom zgradilo. Ime so mu menda dali „podporno društvo“ in hočejo ti gospodje tudi denar jemati in posojevati. A svariti je treba naše okoličane pred takim izdejaljskim društvom, katerega ud ne bi smel biti noben pošten okoličan. — Pazite torej okoličani na one ljudi, katerih imena so vam porok slabega dela.

Naši lahoni ne morejo drugače do osebe našega občespoštovanega Nabergoja, nego da mu očitajo v „Independente“ koristolovje in porazumenje z vlado. Prinesel je ta list pred ne dolgo neko vest iz Proseka, v kateri pravi, da je Nabergoj slovesno sprejel v Proseku magistratnega vodjo (ki nij od klape Irredentartarjev) ter mu v čitalnici napravil besedo, nadalje, da

saki samostan pravico desetino pobirati po Bovškem, to nam poterjujejo tudi poznejše listine. Tako vemo, da je odstopil l. 1285 13 zemljišč millstatske opatiji in da je dobil v zameno drugih za nje: „XIII. mansi in contrata, quae dicitur Pletz, sive Vlitz.“ Tukaj beremo pervikrat nemško ime Bovca.

Ko so zadobili Luruganci goriško grofijo in ko so postali tudi zagovorniki oglejske cerkve (po l. 1090), tedaj so bili uredili patrijarhi svoje razmere nasproti grofom in sicer tako, da je ostalo vse Bovško in Tolminsko v patrijarhovi lasti; sedanje goriško okrajno glavarstvo pa je pripadlo popolnoma grofu. Leta, kedaj se je to zgodilo, ne moremo natanjko določiti.

Vendar je ostalo še vedno nekaj pravic goriškim grofom. Imeli so zlasti cerkveno zagovornišvo in patronat, kakor sploh v vsi patrijarhovi državi. A grof Meinhard II. odstopi l. 1227 to pravico patrijarhu Bertheldu in dobi kot odškodnino 25 mark (347.5 fl.) od dekana čedajškega kapitula.*)

Na Bovškem je bil tore oglejski patrijarh gospodar in tudi deželni knez, ker leta 1077 so bili postali patrijarhi frijulski vojvode. Patrijarh pa ne oskerboval sam svojih posestev, nego razdelil ja je med svoje cerkve in samostare in jim dovolil desetino od teh posestev kot užitek. Izmed samostanov imel je torej rosaški največ posestev na Bovškem, izmed cerkva pa čedajska.

V cerkvenem obziru izročil je patrijarh vso skrb za dušni blagor Bovčarov čedajškemu kapitolu. Natorno je torej, da je on tudi skoro vso desetino po-

*) Coronini, Tentamen genealogicum comitum Gorit pg. 199.

je Nabergoj dobil gl. 15.000 za nadzorovanje vojaških barak lansko leto itd. Ker pa na vsem tem nij niti ena beseda resnična, ker Nabergoj nij niti videl onega gospoda v Proseku in ker tudi nij imel pri nobenih barakah niti opravila, toliko manj pa dobička (kat - rega bi mu jaz privoščil, kakor samemu sebi) poslal je Nabergoj popravo v zmislu postave v omenjen list, ki pa jo ni sprejel, vsled česar je primoran to popravo terjati po poti drž. pravdnštva. Vidite, kaki pošteniaki so naši lahoni. Laži trosijo, a branijo se popraviti očitavno laž in krivico. Sicer pa se je v nedeljo zgodilo na Proseku še ena prav lepa. Bila je namreč tam procesija sv. reš. telesa, na tak dan je navada, da okoličani kinčajo svoje hiše s zastavami. Tudi Prosek je bil v nedeljo ves v zastavah, mej temi mnogo slovenskih narodnih. Toda mojster eskulap proceski se zmisli, da je to prepovedano, teče k komisariju in k žandarjem, kateri so se silo začeli trgati narodne zastave raz hiš, kar je zbudilo občno nevoljo. Od kedaj je slovenska zastava prepovedana v Avstriji? Sliši se, da pojlejo naši vrli okoličani zaradi tega skrunjenja njih pravic v deputaciji pred namestnika in tam slovesno protestovali proti takemu činu.

Iz Dunaja 15. junija. (Izv. dop.) V sled pomirljivega, spravljivega nad vse strani nepristranskega postopanja ministerstva Taaffeja čuje se po velikih in veljavnih krogih avstrijskega prebivalstva neka posebna želja po miru, in jasno se prikazuje na dan vzor zmernosti. Vstvarja se sicer počasi, pa z vednim napredavanjem, da bi se prizadevanje složilo in da bi elementi do zdaj z ostrimi stranskimi zavirami eden od drugega ločeni skupno in zložno delovali. Kompromis ki so ga sklenili odlični zastopniki ustavovernega in konservativnega velikega posestva na Moravskem izražja in na to meri, da bi ne ostal v imenovanu kronovini omejen, ampak da bi se tudi v druge dežele razširil, kjer se nahajajo enake razmere. Tudi na Češkem ima kompromis, ne glede na vse zapreke in sovraštva, svojo veljavno in slovečo močje imenitnega stanu so ga naravnost sprejeli ter delajo z domoljubno vztrajnostjo, da bi se tudi v djanji izpeljal.

Ni je politične misli tako plouovite, tako upapclne, tako domoljubne in po vsem avstrijske kakor je ta. Saj je vendar Avstrija sama kot kip držav sveteč vzor kompromisa zemeljskih in narodopisnih različnosti, sijaje izgled notranje skupne vzajemnosti raznorodnih elementov k zložni skupini. In ker je potem tako, in ker vodilo avstrijsko državnih načel nič tako zelo primerno ni, kakor delalnost, ki namerava na pogodbo in spčavo nasprotja; naj se tedaj nihče ne čudi, da je prva uloga v tem obziru odmenjena velikemu posestvu in plemstvu, ki je vsled svojega posestva in socialnega stališča po povesti in po ustnem izročilu istinito z avstrijsko državnimi interesi v dotiki. Pričakuje se pa od udov tega zbora pred vsem, da se bodo marljivo in vstrajno poprijeli misli posredovanja in da se bodo prenapetim stranskim organizacijam odtegnili, v ktere so se do zdaj vabiti pustili in tako naredili močno stanovitno središče, ki se zamore zoperstavljati vsem nakanam in se mogočnega skazati za ono politiko, ktere je geslo, Avstrijo notranjo in zunanjo uterditi.

Na jako primeren način je načrtal nalogo velikega posestva grof Hohenwart v neki okrožnici do kranjskih veleposestnikov in samo ob sebi se razume, da se opomni odličnega državljanja, ki ume tako resno in dostojno državni poklic velikega posestva tolmači-

biral. Duhovno pastirstvo in cerkveno desetino prepustil je bil že patrijarh Janez IV. čedajškemu kapitolu, kakor po Tolminskem, kako tudi po Bovškem. Kmalu potem, ko mu je bil cesar Oton Goriško daroval, l. 10.15 namreč, izročil patrijarh mnogo krajev z njim dohodki za večne čase proštu sv. Štefana in vsem njegovim kanonikom ter njih naslednikom, v Čedadu živčim. Med drugimi izročil mu tudi „decimam, quae habet exire de plebe, quae vocatur Walcana (Volčane....) Denimam in loco, qui dicitur Lanc“ itd. *)

Ali moramo pod imenom Lanc razumevati bovški Loy pod Predelom, to je prašanije. Kocjančič zastopa to mnenije**) in če so res izgovarjali stari Slovenci nosni o (k) kakor a n***), znalo bi to mnenije resnično biti. Na razvalinah nekdanjega Larice se je lahko že zgodaj vzdignil nov kraj, kojega so imenovali Slovenci Lag Lang, Lóg. Po tem takem se Log poprej omenja, kakor Bovec.

Čedajsk kapitul pa ne bil zadovoljen samo z izročilnim pismom Janeza IV. nego obrnil se je naravnost v Rim s prošnjo, naj bi se mu poterdila duhovska oblast ob gorenji Soči. Dokazal je, da so mu bili ti kraji že pred štiridesetimi leti izročeni in da ima torej izključljivo pravico do njih. Vsledi tega izda papež Celestin III. l. 1192 posebno bulo, v kateri sprejme pod svoje posebno varstvo čedajško cerkev z njenimi posestvi, ji poterdi vse pravice in žuga vsakemu, ki bi jo hotel v teh nadlegovati, z božjo

*) Rubens, Monumenta Eccl. Aq. pg. 490-94.
**) Zgodovinske čertice nabrane po Goriškem l. 1853, ponatisnjene v Einspielerjevem Prijatlu 1855, str. 384.
***) Terstenjak v Slov. Glasniku 1865, str. 183 in dalje.

ti, ne bodo le na kranjske velike posestnike adresirali, ampak na velike posestnike cele države. Kolikor bolj bodo prenapete stranke od desne in leve velikega posestnika skušale pod se spraviti in ga tako popolnoma uničiti ter vzeti mu do cela vso veljavo v državi, kolikor bolj se z nova čuje njih geslo, velikemu posestvu posebne ustavne pravice odvzeti, s katero ga je ustava zaradi interesa dobrohotne enakomernosti državnih sil oskerbela, toliko bolj nujno je, da se udi velikega posestva svojih interesov, enakih z najvišimi državnimi spomnijo, da nasprotja v svojem začetku poravnajo, da bi postali kot doveršen in skupni faktor, močno herbtišče za vsako prihodnjo vladno politiko in da slednji pomogli na dobri neomajeni podlagi vsem stranskim prenapetnežem se zoperstavljati in nasproti vsem njihovim začetjem resno postopati. Na velikem posestvu je, da se tek časa in ugoden trenutek porabi s prebrisanim umom, da se zopet zadobi samostojnost in veljavo, kateri ste bili šli rakom žvižgat po neslogi in po razdelitvi velikega posestva v prenapete pristranske organizacije. To vendar ne zamore kaka javna misija velikega posestva za vredno šteti in jej vse eno biti, če se udi tega zbora na pot tujih in prenapetih, državnim interesom prej škodljivih, nego pospeševalnih strank podajo, če oni, s tem da se sami oslabujejo, verste onih pomnožujejo, ki državo na bojnem polju nespravljivega nasprotja onečastujejo in jej v njenih uredbah in napravah v pravico segajo v vsakem obziru na najbolj občutljiv in obžalovanja vreden način. Njenemu poklicu bi bila dolžnost, ne le samo sebe ne prepustiti, da bi nasprotja poostrila, ampak da ravno vse svoje moči napne in rabi, da bi temu nasprotju napravila močno, spravljivo in polajševalno nasprotno težo, da bi tako od desne in leve priperljivim stranskim prenapetnežem ost okrušila in jih slednjič naredili do cela brez podlage.

Upamo, da bode veliko posestvo te svoje dolžnosti nasproti državi in samega sebe spoznalo in da jim bo do verha pravično postalo in z veseljem pričakujemo, da bo uže v prihodnjem zboru lahko oddalo zdato podporo za vladno politiko, ki ima pred očmi blagor Avstrije. Da govorniki prenapetih strank niso enih misli z delavnostjo ministerstva Taaffeja, ki na to meri, da bi pripravilo državno ludjo iz skalovitega vodovja nasprotja strank in njili prepričano na mirno morje vsem narodom in deželam enako dobrovoljno nasproti stoječe spravljive in pomirljive politike, naj nikogar ne osupne.

V vsaki stranki se postavi najbolj ostri in osorni zastopnik stranskega programa na čelo in vodje strank so tedaj najmanj spravljivi in odjenljivi cele stranke. Oni ne bodo tedaj nikdar prostovoljno glasovali za politiko, ki namerava odstraniti vsa stranska nasprotja in da bi se zmanjšale ali še celo popolnoma uničile zdaj tako vsegamogočne stranske organizacije.

Navajeni državo krotiti in jej pristranske dogme vsilovati, naj bi se tudi moči ne odrekli, katero so si prilastili in vsak čas bodo pripravljene starokopitstvo (reakcijo) napovedati ali državo v nevarnosti razglasiti, tolikokrat ko za to gre, da bi odličnim interesom pripomogli za zmago stranskih interesov, ko gre za to, da bi državo nad stranko, občno blagostanje nad stranskim tiranstvom postavilo. V Pragi, kakor tudi v St. Pölten in v Gradcu so bili napravljani le bojni načerti pod kriuko, kako bi bolje bilo priskerbljeno za veljavo posameznih strankarskih interesov; da bi pa potrebam celote ustrezalo, to jim ni mar.

jezo. V tej buli se omenja med drugimi tudi „cerkev v Bovcu z njenimi podružnicami.“

Ob tem času je imel torej Bovec že svojega župnika, ki se je imenoval „vikarij“ (čedajškega kapitula). Njemu je bila izročena skerb za dušni blagor vseh Bovčanov od Serpenice do Predčla. Imel je tudi svojega pomočnega duhovnika, kojega si je sam izbral in plačeval. L. 1306 uredil čedajski kanoniki tudi plačo duhovnikov po Tolminskem in Bovškem, ker do tedaj še neso imeli stalnih dohodkov. V pismu, ki so ga o tem sestavili, bere se o bovškem vikariji sledeče: „Item vicarius de Plez decem et octo sextarios frumentum, mileum et mixturam (soršica?); et medietatem cascii et lanas, quae colliguntur in Sancto Georgio et in Ito Michaelae; medietatem Septimiarum et Legatorum: seu mortuorum; ex propriam tenendo secum unum Scolarem.“ Ravno toliko naj dobiva tudi Kobarijski vikarij.*)

Tudi papež Pij II. poterdi čedajski cerkvi vse njene pravice in posestva ter ji podeli l. 1459 v Mantovi tudi civilno in v lažih stvareh celo kriminalno sodstvo čez njene podložnike; vendar pa tako, da se sme vselej sklicovati na akvilejskega patrijarha. Da jej je tudi popolno oblast podložne cerkve oskerbovati, sposobne vikarije in kapelane postavljati in kjer je treba tudi odstavljati. Vso cerkveno oblast čez Bovško izverševal je torej čedajski naddijakon, ki je stanoval v Tolminu.

(Pride še.)

*) Prepis te listine se nahaja v grofovskem arhivu v Tolminu, sedaj lastnina notarja dr. žl. Premersteina.

Deržava se ne more strankam izročevati in od njih odviseti. Nad termam in tirjatvam strank so zahteve občnega blagra, ki izhajajo iz preudarka deržavljanov za potrebe vseh prebivalcev. Samo oni elementi, katerim je mogoče na višo stopinjo dospeti, se smejo z zahtevami občnega blagra enačiti in zamorejo tirjati, da jih deržava z oblastjo in veljavo preskerbuje. Samo njim mora biti na sercu ležeče, da se vlada odkritoserčno pospešuje, s tem da svoje naloge vestno in razumno izvršuje. Upati je, da se ministerstvo Taaffeta v ter ne bo dalo premotiti z napadi in sé sumljeji zagriženih stranskih organov. Interesi deržavne celote mu morajo biti presveti, kakor da bi jih kdaj zamoglo zanemarjati, da bi s tem doseglo dopadajenje pristranskih bogov, bi le za svoje žepe skerbé. Ministerstvo mora neprenehoma po poti hoditi, na katero se je sé srečo podalo. Zvesto mora ostati glavnim načelom sprave in pogodbe, s kterima je dozday stranskemu prepirljivcu skoraj že vse ostrupljene zmajave zobe poruvalo. Geslo našega vladarja „viribus unitis“ (združenimi močmi) je najbolj lapidaren, določen in priležen nadpis značaju avstrijske deržave in za njeno politiko. In ministerstvu, ki si to geslo vzame za vodilo in pravilo, je nemogoče, da bi z lastno roko pospeševalo, da bi se stranke, ki med seboj vedno sovraštvo gojé, še okrepile in tako javno brezdo povekšale, ki je že toliko škode napravilo.

Le ko bo Slovan v Avstriji enakopraven, ko bo vžival vse pravice, bo naša lepa Avstrija srečna, ljubljena od svojih sinov in spoštovana od ptujih deržav. Upajmo, da ne bodo vse naše nade, zastonj, ker hud udarec bi bil za Avstrijo, ako zopet sovražni duh razdere lepo pričeto spravo.—

Politični pregled.

Volilni boj in razni programi mej avstrijskimi Nemci nam kažejo, kako močno razpada dosedaj vladajoča ustavoverna stranka, ki sami „ustavi“ nij več zvesta, ampak hoče to ustavo radikalno premeniti; ona ne mara interesnega zastopstva, ne delegacij itd.

Grof Andrassy, dosedaj velemogočni minister — pravijo, misli odstopiti. Sicer boleha močno; saj ni čuda, ker hude skrbi mu prouzročuje famozna konvencija s Turčijo.

Hrvatski zbor sedaj zboruje. Stari rogovilež dr. Starčević, ki pozna le Hrvate in nobenih drugih Jugoslovanov, hudo rogovili v zboru in je hotel celó cesarski odgovor na adresu kritizirati. Znamo, da ima dr. Starčević med mladino mnogo privržencev, vendar ga ne smatramo kot prvaka hrvatskega naroda, ki šteje bolj patrijotične slovansko misleče može za svoje voditelje, nego dr. Starčevića, od kterega se še spominjamo, da je v zadnji vojski tako ogrdil Srbe. Mož, ki je tako slepo strasten, nikakor ne more veljati, tudi če ga peščica prenapetežev podpira.

Mnogo dunajskih obrtniških društev je priobčilo volilen oklic, v kterem poudarja pred vsem narodno gospodarstvo in priporočajo se le taki može, ki imajo resno voljo in zmožnost, da hočejo podpirati boljšo gospodarsko politiko.

RUSIJA razpošilja okrožnico, v kateri se pritožuje čez Turke, da ovira reguliranje črnogorske meje.

O ALBANCIIH se še vedno trdi, da se hočejo ustavljati toliko Avstrijancem, kolikor Grkom in celo Turkom!

FRANCOSKE zbornice se imajo preseliti zopet nazaj v Pariz.

IZ RUSIJE. Med papežem in ruskim carjem se je sklenila pogodba, vsled ktere se povrni katoliški cerkvi saj nekoliko pravic na Ruskem. Papež bo imenoval zopet vse katoliške škofe in papeževe enciklike se smejo v Rusiji brati in razširjati, če jih je carska vlada prej dovolila. Odstavljeni in prognani katoliški duhovni se zopet povrtni morejo na svoja mesta. Pri papeži bode rusk poslanik, v Petrogradu pa papežev nuncij.

Gledé zasedenja NOVEGA PAZARA od strani avstrijske vojske zagovarja poluradni list „Pol. Corresp.“ da naša vlada še ni nič odločila o tem, kedaj se ima to zasedenje izvršiti.

V MEKSIKI se je zopet revolucija pričela. Menda Mehikanci ne znajo in ne morejo mirni biti, na kar nas spominja tudi blagi ranjci cesar Maks.

Domače stvari.

Vabilo. Ker mi je bila ponujena kandidatura k volitvi v deržavni zbor v volilnem okraju za mesta, trgovinjkupitijsko zbornico naše dežele, in ker želim moje mnenje o glavnih nalogah tega izraziti štejem si v čast vabiti dotične gospode volilce k shodu, ki bo v goriški občinski dvorani (Via del Giardino) nedeljo 22. t. m. ob 11 predp., ki mi je bila v ta namen pristojno privoljena.

CORONINI.

V St. Petru dne 17. junija 1879.

Irredentarje Jamsceg, Mullitsch in Riavitz, je porotno sodišče v Gradcu obsodilo, in sicer prvega na 2, drugega 1 1/2 in Riavitz na 1/2 leta zapora. Pogatschnegg, Gregoricchio in Richetti so prosti.

Strela ubila je minoli teden, v petek popoldne, g. Persa-vega vrtnarja v Kaprivi pri Kormiuu. Revez je ravno hotel iti od svojega dela a tisti hip vdari vanj strela ter tekoj usmrti.

Enaka nesreča se je pripetila v Erzlu pri Vipavi, kjer je strela vdarila v dimnik kmeta A. K. Mož je pri ognjišči sedel, ko je tresčilo in ostal mrtev, mej tem ko je otroke le omamilo.

Porotno sodišče je obsodilo Franc Komača iz Soče zaradi hudodelstva uboja na 4 leta težke ječe, z enim postom pa temnim zaporom na mesec.

Franc Pagona iz Ravnega pa na 5 let težke ječe s postom i temnico ker je zabol 2. aprila t. l. Mihata Lipuščika, ki je še tisto noč umerl.

Učiteljska beseda pri Rebku je bila mnogo obiskovana. Ker se nam je poročilo obljubilo prinesemo ga v prihodnji številki „Soče.“

Policija je v pondeljek zjutro preiskala hišo Venutijevo v Gorici in Solkanu, ker je baje sumila kacih „rogovilenj“ a nij nič našla.

Bolnišnica milosrčnih bratov v Gorici. Popolnoma preravnana je bil v najslednjem času ta zavod, ki je tolike važnosti za naše mesto, ter pozdravljamo z veseljem v imenu toliko revnih te natančne prenapredbe in znanstveno vodilo cele uprave.

Kar se pa zapazi s posebnim dopadenjem, ni le, da se zamore sedaj sprejeti več število bolnikov, temuč tudi, da je v vsih hramih in prostorih, posebno v onih za gospode, z vsim dobro preskrbljeno, kar naši časi tirjajo.

Po pravilnih zadevah v notranji službi moral se je tudi določiti posebni red za čase, o katerih se smejo iti obiskovat bolniki, in sicer je dopuščeno obiskovanje ob nedeljah od 9. te do 11. ure zjutraj in od 1. do 4. ur popoldne, in ob delavnikih od 1 do 4 ur popoldne.

Nadjeti, se je torej da bo rastlo v slehernem obziru dan za dnevom zaupanje v ta zavod, ker se zamorejo sprejeti tudi osebe boljšega stanu, naj imajo katere si bodi boleznj, in zadobijo zaželjeno pomoč, ko je namreč vse dobro preskrbljeno, da se zamorejo prihraniti po odločenih redih.

Kakor znano, je mnogo slovenskih posestnikov iz Krauskega in tudi Goriškega poslalo svoje konje v Bosno in mnogi taki čakajo še zmerom na plačilo, kterega podvzetnik Abendrot od tedna do tedna zavlačuje.—

Te dni pride poveljnik Bosne, vojvoda Würtemberg v Trst in ostane tukaj nekaj časa.—Ne bi li bila to dobra prilika, da bi vsi oškodovani vozniki poslali deputacijo do tega vojvoda v Trst; ta visoki gospod je jako milostljiv in rad pomaga zatiranemu.— Ob enem pa bi se dala tudi sprožiti misel, katero sem jez že pred mnogim časom objavil v Soči, da bi namreč županije vzele v roko to podvzetje, posebno zdaj, ko bo sopot treba voznikov, če pojdejo naši v Novibazar.—Na noge! Beseda nij konj.—

V. D.

Iz c. kr. kmetijskega društva v Gorici. Odbor je včeraj med drugim sledeče stvari obravnaval: a. Gosp. Forčiču iz Preserij se naroči, da ima nemudoma kupiti svicko — Unterwaldensko pleme, ali pa denar, kterega je prejel za prodano Mariadvorsko živino, povrtni društvu. b. Sklene se razpisati po domačih listih poziv, da ima posestnik Cenčič v Borjani prav lepega še mladega bika „Belanskega plemena“ na prodaj, ki pa je za ondotne majhne kravice, če tudi še le 2 1/2 l. star, pretežak postal in škoda bi bila, da bi se tako žlahna žival izročiti morala mesarju. c. Ker je letos visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo le 1200 fr. za nakup govejih plemenskih bikov dovolilo, stavi odbornik g. Povše predlog, da se za letos cela ta uže tako majhna svota porabi za nakup „Unterwaldenskih bikov“, ki naj se razdelé po Krasu, kder je silno potreba dobrih plemenskih juncev. Odbornik d.r. Levi pritrdi temu predlogu pa s pogojem, da prihodnje leto, ako dobimo višo svoto, dobi furlanski okraj primerno višo svoto v ta namen. Odbor pritrdi obema predlogoma. Sklene se ob enem nemudoma razpisati razglas, ki naj se vsem županijavi po in ob K.asu, kder je namreč to pleme sposobno za požlahnevanje domače goveje živine, pošlje.

d. Predsedništvo bere pismo, v kterem naznanja odlok vis. kmetij. ministerstva, vsled kterega le še za letos podeli plačo za sirarskega učitelja gosp. T. Hiza, na Tominskem. Odbor obzaluje tak odlok in po predlogu odbornika g. P. sklene se prositi, da bi vis. dež. zbora Goriški in Kranjski sklenila saj za prihodnje leto sestaviti plačo za izvrstnega g. sirarskega učitelja. Prav tako se naprosi naš deželni odbor, da bi podelil dva štipendija, ktera naj bi se podelila dvema omikanema kmetovalcema, da bi se letos izurila pod gosp. Hitzom in potem lahko saj za silo v potrebi nadomestovala g. Hitzu.

e. Za popotni kmetijski poduk je vis. kmetij. ministerstvo podelilo 500 fl. Odbor sklene tudi letos napraviti v glavnih krajih po deželi 3 dnevni poduk in odloči, sledeče kraje za to: Sežana, Kobarid, Gradiška in Monfalcone.

Dan odločiti pristupi se gospodoma načelnikoma dotičnih kmetijskih podružnic; podučevala bodeta gg. asistenta: g. Zepič v Sežani in Kobaridu, g. Velikonja v Gradiški in Monfalconu. Za vsak kraj se razpiše 20 štipendij po 1 f. 50, za bližnje; 20 pa po 3 fr. za oddaljene vasi. f. Čuden nepričakovan izid imel je predlog vis. deželne odbora, ki je kmetijsko društvo kot lastnika slov. oddelku deželne kmetijske šole pripuščenega posestva prašal in prosil za dovoljenje, da se smejo na deželne stroške popraviti hlevi in gospodarska poslopja, ktera so silno revna in nepravilna. G. odbornik F. Kršovani povdarja nujnost teh popravil in gorko priporoča da odbor takoj danes sklene in dež. odboru v to privoli. Misli bi si človek, da bo odbor radostno brez naj manjšega vgovorjevanja hvaležno sprejel lepo ponudbo od dežele, a varali smo se. G. d.r. Levi se oglaš nasproti in zahteva, da popred izvrši oni komito svoje poročilo, iz kterega bo razvidno, v kterih razmerah stoji sploh društvo z deželo in ali mu je mogoče še nadalje soditi i pri kmetijski šoli vsled zadnjega deželnozbornega sklepa, ki jemlje zastopnikom kmetijskega društva večino v nadzorevalnemu odboru za kmetijsko šolo. Ob enem zahteva, da mora to vprašanje rešiti občen zbor. Gospod deželni glavar vitez D.r. Pajer poudarja, da dežela ne zahteva od kmetijskega društva nobenih nasprotnih pogojev in da, če bi tudi šola prenehala, ne bo dežela od kmetijskega društva nikakoršnega povračila zahtevala. Pri glasovanji zmaga vsem tem D.r. Levijev predlog in tako je zopet zavlečeno tako silno potrebno popravljanje gospodarskih poslopij na kmetijski šoli na nedolženi čas; bojimo se, kolikor iz denašnje obravnave žalibog posneti moramo, da bo kmetijsko društvo trdovratno vojskovalo se proti dež. odboru, in zboru, ki je hotel kmetijski šoli dati vsled nove naredbe pravično in zdravo podlago.

Štipendije za učence kmetijstva. Na kmetijski šoli „Francisco-Josefinum“ v Mödlingu poleg Dunaja se za triletni tečaj (to je za leto 1880., 1881. in 1882.) oddaje državna štipendija z 250 gold. za vsako leto.—Dobiti uge utegne mladenec, ki je l. vsaj 16 let star, 2. z dobrim vspehom dovršil 4 let gimnazije ali realke in 3. ki priloži pismo, s katerim stariši ali varuh izpričajo, da nimajo nič zoper to, da prošnjik stopi v to šolo. V posebno podporo prošnji služi to, če si je mladenec uže dejansko kaj kmetijskih vednosti pridobil.—Prošnje za dotičnimi dokladami se imajo zadnji čas do 31. avgusta t. l. vložiti pri direkciji šole „Francisco-Josefinum“ v Mödlingu, kjer se tudi program te šole dobiva. Štipendisti niso šolnine oproščeni.

Zraven te štipendije, ki ima imé „državne štipendije“ (Staatsstipendium) se oddaste na tej šoli še dve štipendiji, ki se imenujete „štipendije nadvojvode Karola Ludevika“ (Erzherzog Carl Ludwig Stipendium) v istem znesku po 250 gold. za prihodnji triletni šolski tečaj (1880., 1881. in 1882.) in pod istimi pogoji. Tudi za ti dve štipendiji je čas kompetence do 31. avgusta t. l. odločen.

Na tej kmetijski šoli je tudi posebna šola za vrtnarje (Gärterschule) z imenom „Elisabethinum.“—Na tej vrtnarski šoli se oddaste 2 cesarski štipendiji po 250 gid. za 2 leti, namreč za šolsko leto 1880. in 1881.—Za te štipendije se zahteva 1. starost mladenca 15 let in močna telesnost, 2. dovršena ljudska šola, 3. zadovoljnost starišev ali varuhov, da mladenec stopi v to šolo. Posebna podpora taki prošnji je, če prošnjik dokazati more, da je mladenec uže več časa vrtnaril.—Prošnje z dokladami se zadnji čas do 31. avgusta t. l. imajo vložiti pri direkciji „Francisco-Josefinuma“, kjer se tudi programi te šole dobivajo. Tudi ti štipendisti niso šolnine oproščeni.

C. k. ministerstvo kmetijstva
30. maja 1879.

Konservativna stranka v dolnji Avstriji razpošilja volilcem oklic, kterega hočemo po „Slovencu“ posneti, ker v tem oklicu so pač vse kmečke težnje in potrebe našete:

„Gospodje volilci! Letošnje volitve so jako važne. Ustavoverci so vladali skozi 18 let, tedaj so imeli dosti priložnosti, vresničiti svoje vedno ponavljane besede „svoboda“, „ljudski blagor“ in „redno gospodarstvo“. Nasprotno pa so se pokazale vse njih lažliberalne naredbe ljudskemu blagru škodljive. Splošno blagostanje vedno bolj peša, gospodarstvo, že nekoliko

vredjeno, se je vkljub visokim davkom zopet v propad pritiralo z veliko potrato, tako da bo prihodnji državni zbor imel težavno nalogo, da gospodarstvo zopet v red spravi, ne da bi kmetijstvo in obrtništvo še bolj obtežilo.

Znani so cerkvi sovražni nakani liberalcev, in ob enem propad pravosti in rastoče število hudodelnikov. Tako zvane svobodne postave v gospodarstvu so se izkazale škodljive, zlasti odprava obrtniških zadrug, škodljiva je bila svobodna razdelitev kmečkih zemljišč in visoki stroški pri prodaji ali podedovanji takih posestev. Da se je oduhuom svoboda dala, in kapitalu povsod pod pazduho seglo, da se je kupcem z denarjem, spekulantom, dalo toliko duška, s tem se je vnela želja po hitrem obogatitvi; trajno, pošteno delo pa je v ceni padalo. Pri tekanju po bogastvu pa je ubožalo mnogo delavnih družin, ki so potem občinam v nadlogo postale.

Bremena kmetovalcev so vedno rastla po rastočih davkih in po dolgovi na hipoteke z visokimi obrestmi, kakoršnih kmet iz zemlje pridobiti ne more. Se mnogi je drugih naredb, ki se vjemajo sicer z liberalnimi nazori, pa so kmetu škodljive.

Naloga naših poslancev bo med drugim ta-le:

1. Gospodarstvo se mora vrediti, potrošiti se ne sme več, kakor se pridobi. Stroški za razne reči se morajo zmanjšati.
 2. Enotnost stare monarhije se mora ojačiti, slabi nasledki dualizma kar mogoče odstraniti.
 3. Bosna se naj tako vrediti, da bo imela naša obrtništva kaj dobička od nje; stroški za upravo dežele naj se plačajo iz deželnih dohodkov.
 4. Razdelitev kmečkih posestev se ne sme dalje dopuščati, tudi se kmetom ne sme dovoliti, da bi čez mero dolga naredili na svoje posestvo.
 5. Pri volilnem redu se mora volilna pravica kmetovalcev razširiti.
 6. Napraviti se morajo posebne obrtniške zbornice.
 7. Po novi davkovski postavi, ki jo vlada pripravljala, se ne smejo ne kmetom, ne obrtnikom novi davki naložiti.
 8. Kmetijstvo in obrtništvo se morata braniti, uvažanje ruske živine se mora prepovedati, napraviti se mora postava zoper oderuhe, posilno legaliziranje pa odpraviti, in prepovedati vsako ponarejanje vina in drugih pridelkov, ki služijo v hrano.
 9. V šoli se morajo narediti tiste premembe, ki jih ljudstvo po deželi želi.
 10. V državnem, v gospodarskem in v šolskem življenju morajo priti krščanski nazori v veljavo. Pravica se mora povsod braniti, in cerkvi se ne smejo staviti ovire, da zadostuje svojemu vzvišenemu poklicu.
- Podpisan je ta oklic od 80 odličnih možakov duhovskega, plemenitega in civilnega stanu.

Gospodarske stvari.

O ohranitvi frišnega sadja (dalje). Glavna pravila za ohranitev so priprosta in od narave same dana, kajti kateri posestnik sadnega verta ne bi bil že našel po naključju spomladi pod listjem jablana sadov tako frišnih, kakoršnih se v hramu ob tistem času ne nabaja. Kdo ne bi bil še zapazil, da se sadje v nezakurjenih sobah, jabelka kakor grozdje, potem do božiča prav zdrava in frišna ohranjuje, če je vreme od tergatve naprej noter do decembra enakomerno nizko temperaturo od +2 do 0° R kazalo?

Frišno sadje ohranjeno po navadni metodi, se lahko na dva načina spridi in sicer ali postane gujilobno in se skazi, ali pa postane velo, tako da mu sirovi značaj popolnoma zgine. Sadje jame gujiti, če se hrani v gorkih hramih, ki so naravi primerni tudi mokrotni; gorkota z vlažnostjo skupaj pa je sadju na kvar.

Nasproti pa postane sadje suho in velo, če se ga hoče v suhih kletih hraniti. K temu se pridruži še druga napaka, da sadje v tacihi prostorih, kjer toplota ni stanovitna, lahko zmerze.

Kakor sedaj sadje hranijo, tedaj le pospešujejo, da ono še bolj gujije in velo postaja; te obedve napaki pa se le potem lahko odstranijo, če se more sadje na vlažnem kraju ohraniti, da se ga ne poprime gujiloba.

Da sadje gujije, je vzrok rast gliv, vsled katerih se meso tako pokvari, da ljudem ni več vžično in polagoma pride popolnoma v nič. Kali gliv se zamore, le ta čas dobro razvijati, če imajo razun premeta (objekta), na kojem poganjajo, tudi vlažen in gorak zrak.

Če je toplina +2° R rasejo glive le malo in ni jim mogoče več rasti pri 10° R, tako da se pri tako nizki toploti ni treba bati gujilobe, tudi če je vlažen zrak, ki zabranjuje, da sad ne zvane. Sadje se tedaj na ta način frišno ohrani, kar je pa po drugi poti nemogoče.

V tem zmislu izpeljane poskušnje so pokazale, da jabelka in bruske, kakor tudi grozdje in mehko sadje niso samo le cele mesece frišna, popolnoma sočnata in v nespremenjenem okusu ostala do nove po-

letne tergatve, ampak da so tudi njih repovi zeleni ostali, tako da so ohranjeno sadje lahko ravno tako visoko cenili, kakor frišno potergano.

Enakomerno toplino +10° R v kakem prostoru obdržati ni tako lahka naloga in je potreba vsakako posebnih za to napravljenih prostorov, ki nikakor ne dopuste, da bi se v njih toplota zvišala. Ta cilj se doseže, če se stene dotičnega prostora v gotovi debelosti iz takega snova naredi, ki sprejema gorkote manj ko je mogoče, tako da se toplina ne spremeni lahko, če je ona v prostoru na +10° R pride. Ker pa gorkota vse eno nekoliko rase, mora se to s tem zabraniti, da se v dotični prostor led dene.

Hrami, v katerih se sadje hrani, naj bi bili tedaj iz debelih sten, ki bi gorkote skozi ne puščale in v njih raj bi se tudi nabajala naprava za ohlajenje t. j. majhna posoda za led, ki bi povzročil, da ostane temperatura vedno nizka.

Take prostore bi naravno začetniki bolje zveršili, ker bi se potem ob enem tudi splačalo, ledenik zraven prizidati; tako bi zmeraj imeli hladilno tvarino pri roci; za tiste, ki sadje ljubijo in za pohištva, ki svoje sadje frišno imeti hočejo, bi zelo ugajal po sledečem načinu izdelani aparat:

Manjša omara naj se v večjo tako postavi, da je med obemi in sicer na vse strani 30cm prostora, kateri naj se napolni z rahlo tvarino, žaganjem. Znotranja omara naj se sé stranskimi (lajštami) oskerbi, da se lahko devajo lese (pletence) na-nje. Nad tem naj se napravi omara za led iz pleha, da se lahko ven in noter stavi in ktera se zamore zapreti s pomočjo z rahlo tvarino napoljenega pokrova; sadje in led sta tedaj v hramu, za-nje primerno merzlem.

Sadje se zamore 15cm visoko nakopičiti, tako da se ne mečka. Omara za led se napolni z vodo in ledom, tako da kaže zmeraj le 0° in da je ostali prostor na +10° R ohlajen. Vse se potem postavi v klet, v kateri je vedno ravno tista toplota in v kateri se mora led enakomerno dokladati. Kdor to pridno izvršuje, treba mu je le vsakih 8 dni frišnega ledu določiti; sadje pa naj se pri miru pusti, dokler se ga noče rabiti.

Javna zahvala.

Tužnim srcem izreka podpisani v lastnem in svoje sopruge imenu naj toplejo zahvalo vsem onim, ki so blagovolili spremeniti preblagega mu sinčka DRAGOTINA na kraj večnega spanja; posebno pa zahvaljuje se kozajuskim pevcem, v prvi vrsti njih pevovodji gosp. Jože Marinič-u, za nagrobnico žalujoči oče Dragotin Prinčič.

V Kozani dne 19. junija 1879.

Poslanica.

Svojim kupčijskim prijateljem naznanjamo, da ker smo odvezli prevažanje (spedition) gg. bratom Bozzini, hočejo ti, se s tem maščevati, da nam pri naših prijateljih škodoželjno intrigujejo. Tudi domače slovenske firme v Gorici se sploh "tern v peti" goriskim Italijanom.

KAVČIČ & FERFILA.

Pomladanski cenik

največa, najbolje preskrbljene zaloge narejenih oblek

Ignacija Steiner-ja

v Gorici, v Raštelu št. 292, samo nasproti Glesič-eve sladornice.

Določene cene:

Popolne vol. obleke za dečke gl. 2.05 do 7.40; popolne vol. obleke za gospode gl. 10.20 do 27.60; Vol. sacco po najnov. modi gl. 5.55 do 9.45; hlače 3.10 do 9.35; hlače in oprsnik gl. 5.10 do 12.75; površna suknja gl. 8.60 do 22.80; črne salonske suknje iz paruviena gl. 14.55 do 23.75; bonjour gl. 8.50 do 16.90; oprsnik iz piketa gl. 2.55 do 4.70.

Posebnosti: dežni plašči iz kavčuka; spalne suknje za gospode, lovske suknje, paletoti za gospé itd.

Vsako oblačilo se dovrši po najnovější modi in jako solidno.

Tudi naročila po poslani meri se točno oskrbujejo.

JAKO VAŽNO

vsakteremu za oči.

Prava dr. White-jeva voda za oči od Traugott Ehrhardt-a v Grossbreitenbach-u v Turingiji (Thüringen) slovi uže od leta 1822 po celem svetu.

Dobiva se steklenica po 1 gl. v Trstu v lekarni "Carlo Zanetti" Via nuova 27 in v Gorici tudi v Zanetti-jevi lekarni na Travniku.

Odlomki iz pisem: Ker mi je v resnici naloga Vaša prava dr. Whitejeva voda za oči, jako dobro ugodila, ne morem Vam dovelj hvaležen biti nego priporočam jo vsim onim okobolnim (sledj naroč.). Wichlinghausen, 14/478 W. Theidel.

WASSERDICHTER REGENMANTEL
ZELTSTOPPE DECKTÜCHER
empfehl die
WIENERBERG-LANDGUT-FABRIKS-NIEDERLAGE
MUELSINGER & SOHNE WIEN.
„Solide Firmen als Vertreter erwünscht.“

SKORAJ ZASTONJ!

Od konkurzne uprave nedavno na nič prišle velike angleške fabrike za britanija-srebro dobili smo nalogo, da naj vse pri nas v zalogi ležeče blago od britanija-srebra za majhno povračilo voznine in 1/4 dela plače delavske, podarimo.

Proti vposlanju svote novece, ali pa tudi proti povzetju pri vsakej reči določene cene le kot povračilo voznine od Angleške do Dunaja in kot noznatni del delavske plače, dobi vsakdo sledeče za četrti del realno vrednosti, skoraj zastonj.

- 6 kom. žlic za jedi od britanija-srebra, in 6 kom. enacih žlic za kavo, skupaj 12 komadov, stale so preje gl. 6, zdaj pa vseh 12 komadov skupaj gl. 1.85
 - 6 " namiznih nožev od britanija-srebra, z angleškimi ostrinami od jekla, nadalje 6 kom. enacih vilic, skupaj 12 komadov, ki so prej veljali gl. 9, zdaj vseh 12 kom. skupaj gl. 3.10
 - 1 zajemalec za mleko, teške kvalitete, prej gl. 3, zdaj gl. —.70
 - 1 zajemalec za juho, najtežje vrste, od najboljšega britanija-srebra, preje gl. 4, zdaj gl. 1.10
 - 6 podstavkov za nože od britanija-srebra, preje gl. 2, zdaj gl. —.65
 - 1 klešče od britanija-srebra za sladkor, preje gl. 1, zdaj gl. —.30
- Razen tega še elegantne namizne svečnike, par gl. 1.—, 2.—, 2.50, 3.—; tase, à kr. 50, 75, 80, gl. 1.—, 1.40; vrčki za kavo, à gl. 2.—, 2.50, 3.—, 4.—; sladkorno pušice, à gl. 2.—, 2.50, 4.—, 5.50, 7.—; sladkorne sipnice, à kr. 25, 40, 75, 90, gl. 1.—; karafindelj za kis in olje, à gl. 2.50, 2.80, 3.50, 4.75, 5.—; pušice za surovo maslo, à kr. 75, 95, gl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.—; čaše za juho s podstavkom, à gl. 1.60, 2.50, 3.—

Neverjetno po ceni!

in za vsako gospodinjstvo posebnega priporočanja vredna je sledeča sklad, obstoječa iz 33 komadov praktičnih, ter izvrstno izdelanih stvari, narejenih iz naj-finejšega britanija-srebra za neverjetno malo ceno le gl. 6.45 in sicer:

- 6 kom. vrlo dobrih namiznih nožev, z ročnikom od britanija-srebra s pravo angleškimi srebno-jeklenimi ostrinami.
- 6 " jako fini vilic, britanija-srebro, iz jednega kosa.
- 6 " teških žlic za jedi od britanija-srebra.
- 6 " žlic za kavo od britanija-srebra, najboljše kvalitete.
- 1 masivni zajemalec za mleko od britanija-srebra.
- 1 teški zajemalec za juho od britanija-srebra.
- 6 kom. podstavkov od britanija-srebra za nože.
- 1 izvrstne klešče od britanija-srebra za sladkor.

33 kom. Vse te reči so izdelane iz naj-finejšega britanija-srebra, ki je na celem svetu jedina kovina, katera ostane večno bela, in se od pravega srebra tudi po 20 letnem rabljenju ne more razločiti, za kar se garantuje.

Naj se tedaj vsakdo z naročili kolikor mogoče pohiti, ker pri tako izrednej cenosti se bo kmalu vse prodalo.

Naslov in jedini kraj za naročila v e. k. avstro-ogerskih provincijah:

General-Depot der Britannia-Silber-Fabriken: Blau et Kann, Wien, I. Elisabethstrasse Nr. 6.